

SINGLE PARENTS

Ο Παγκύπριος Σύνδεσμος Μονογονεϊκών Οικογενειών και Φίλων σε συνεργασία με το ίδρυμα Προώθησης Ισότητας ΥΠΑΤΙΑ, επιχορηγήθηκε από τον Εθνικό Μηχανισμό για τα Δικαιώματα της Γυναίκας για μια σειρά δράσεων ως ακολούθως:

Α) ενημερωτικές/επιμορφωτικές ημερίδες σε θέματα και προβλήματα που αφορούν τους μονογονιούς, η πλειοψηφία των οποίων είναι γυναίκες και αποτελούν σύμφωνα με το Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα 2014-2017 ευάλωτη ομάδα πληθυσμού, την οποία το Κράτος πρέπει να στηρίξει. Οι ημερίδες έγιναν στη Λευκωσία, Λεμεσό, Λάρνακα και Πάφο με μεγάλη επιτυχία.

Β) Ετοιμασία ειδικού ενημερωτικού/διαφωτιστικού τριπτύχου, το οποίο εκδόθηκε και απεστάλη σε όλα τα μέλη του Συνδέσμου και στο οποίο αναλύονται τα δικαιώματα των μονογονιών, καθώς και οι θέσεις του Παγκύπριου Συνδέσμου Μονογονιών.

Γ) Στα σεμινάρια παρουσιάστηκαν και αξιοποιήθηκαν τα πορίσματα συγκριτικής μελέτης για την υφιστάμενη κατάσταση συνθηκών διαβίωσης και ωφελημάτων/επιδομάτων/δικαιωμάτων των μονογονιών σε ευρωπαϊκό και κυπριακό επίπεδο, που συγγράφηκε και εκδόθηκε στα πλαίσια αυτών των δράσεων.

Οι υλοποιηθείσες δράσεις εντάσσονταν στους ακόλουθους στόχους του Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων-ΣΣΔΙ:

- Στόχος 2 (3-5) του ΣΣΔΙ (Εκσυγχρονισμός/βελτίωση νομοθετικού πλαισίου), η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση γυναικών για τα δικαιώματα τους που πρέπει να τύχουν ιδιαίτερης προσοχής (σελ. 15). Επιπρόσθετα στον ενδιάμεσο στόχο 2 (2.2.3 και 2.2.4) αναφέρονται δράσεις για τη διαφώτιση για τις νομοθεσίες ισότητας, αξιοποίηση των ΜΚΟ, καθώς επίσης και διαφώτιση για τα υπάρχοντα σώματα διεκδίκησης των δικαιωμάτων των γυναικών όπου υπάρχει παραβίαση.
- Στόχος 5 και 6 του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων-ΕΣΔΙ 2014-2017 που αφορούν τόσο την οικονομική ενδυνάμωση των γυναικών και την εξάλειψη της φτώχειας όσο και την εξάλειψη των στερεοτύπων και κοινωνικών προκαταλήψεων αλλά και ευρύτερα τη στήριξη ευάλωτων ομάδων.

Τα προβλήματα των μονογονεϊκών οικογενειών είναι πολλαπλά και αφορούν την ίδια την οικογένεια, το οικογενειακό δίκαιο, την απασχόληση, την εκπαίδευση και γενικά τις ίσες ευκαιρίες και την ίση μεταχείριση των ατόμων αυτών. Σύμφωνα με έρευνα της *European Commission (2013)*, οι μονογονεϊκές οικογένειες αποτελούν μια νέα μορφή οικογένειας σε όλες τις δυτικές κοινωνίες. Στην Κύπρο οι μονογονείς είναι στη συντριπτική τους πλειοψηφία γυναίκες. Οι μονογονείς εκ των πραγμάτων αναλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος των ευθυνών, οικονομικών και άλλων, για το μέγαλωμα των παιδιών. Αυτές οι ευθύνες σε συνδυασμό με την απουσία δεύτερου εισοδήματος στον οικογενειακό προϋπολογισμό, καθιστά τους μονογονείς μια από τις πιο ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού και ειδικά στην παρούσα οικονομική κατάσταση, κινδυνεύουν από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Τα προβλήματα που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι μονογονείς είναι πολλά. Η μη καταβολή διατροφής από πατέρες, η ανυπαρξία ψυχολογικής στήριξης, το αρνητικό κοινωνικό στίγμα που δυστυχώς ακόμη υπάρχει σε ορισμένες περιπτώσεις, το υψηλό κόστος φύλαξης και φροντίδας των ανήλικων τέκνων, ο κοινωνικός αποκλεισμός, η σταδιακή μείωση των

οικονομικών πόρων, η δυσχέρεια στην εξεύρεση εργασίας, είναι μόνο μερικά από τα προβλήματα που ενδέχεται να αντιμετωπίσει κάποιος μονογονιός. Επίσης η έρευνα αναφέρει ότι στην Κύπρο είναι ανεπαρκείς οι συντάξεις των μόνων γυναικών και είναι δύσκολο να ξεφύγει ένα μεμονωμένο άτομο από τη φτώχεια¹.

Έρευνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που δημοσιεύτηκε τον Ιούνιο του 2014 αναφέρει ότι στην Κύπρο το 15.1% των νοικοκυριών με παιδιά, είναι μονογονεϊκά².

Εξάλλου μελέτη του *EIGE (2013)*, καταγράφει ότι το 10% των γυναικών στην Κύπρο, ζουν μόνες ή με τα παιδιά τους, χωρίς σύντροφο. Το 4,9% έχει πάρει διαζύγιο. Από τις 23.076 μονογονεϊκές οικογένειες στην Κύπρο, οι 20.376 (88%) έχουν προστάτη τη μητέρα³. Οι άνδρες μονογονιοί εργάζονται κατά 78,6% και οι γυναίκες κατά 71,9%⁴.

Ακόμα και όσες μόνες μητέρες μπορούν να εργαστούν, λόγω έλλειψης κοινωνικών υποδομών, που να ανταποκρίνονται στις αυξημένες απαιτήσεις και εκτεταμένα ωράρια εργασίας, αντιμετωπίζουν δυσκολίες στο να κρατήσουν τη θέση εργασίας τους, αλλά και στη διεκδίκηση επαγγελματικής ανέλιξης. Πολλές από αυτές τις γυναίκες δεν γνωρίζουν είτε τα δικαιώματά τους λόγω των συχνών τροποποιήσεων στα επιδόματα και στον τρόπο καταβολής τους, αλλά ούτε και που μπορούν να αποταθούν για πάρουν βοήθεια.

Σε ότι αφορά το οικογενειακό δίκαιο και τη λειτουργία των Οικογενειακών Δικαστηρίων, αυτά έχουν λειτουργήσει από το έτος 1990 αποτελώντας τότε σημαντικά εκσυγχρονιστικά νομοθετήματα. Σήμερα 25 χρόνια αργότερα, με τη ραγδαία αύξηση των διαζυγίων, τις καθυστερήσεις στην επίλυση των διαφορών από την διάλυση ενός γάμου αλλά και το τεράστιο κόστος που προκαλείται στους μονογονιούς για να επιλύσουν τις διαφορές αυτές, το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο δεν μπορεί πλέον να αντιμετωπίσει άμεσα και αποτελεσματικά την κοινωνική ανάγκη η μονογονεϊκή οικογένεια να μπει σε μια νέα ισορροπία το συντομότερο δυνατόν αλλά αντίθετα συμβάλλει στο να συνεχίζεται η ταλαιπωρία μέσα στα Οικογενειακά Δικαστήρια.

Η διαδικασία επιβαρύνει περισσότερο τους μονογονιούς που έχουν την φύλαξη των παιδιών τους (ως επί το πλείστον γυναίκες), οι οποίες έχουν το βάρος να αγωνιστούν για να διεκδικήσουν την ευημερία και ισορροπία των παιδιών τους, ενώ εν τέλει τα

---

¹ *European Commission. (2013). Report from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions Barcelona objectives. The development of childcare facilities for young children in Europe with a view to sustainable and inclusive growth*

² *European Union, 2014. Single parents and employment in Europe Short Statistical Report No. 3, Ruggieri and Chloe E. Bird*

³ *European Institute for Gender Equality. (2013). Gender Equality Index Report– Country Profiles*

⁴ *European Commission. Commission Staff Working Document. Report on Progress on equality between women and men in 2013. Accompanying the document*

Report from the Commission to the European Parliament, the Council, the European

Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, 2013 Report on the Application of the EU Charter of Fundamental Rights

διατάγματα διατροφής δεν μπορούν να εισπραχτούν. Είναι η θέση μας ότι υπάρχει η ανάγκη δραστικών τροποποιήσεων του θεσμικού πλαισίου και της διαδικασίας ενώπιον των Οικογενειακών Δικαστηρίων ώστε οι αποφάσεις αυτών να μην καταλήγουν σε διακρίσεις σε βάρος των γυναικών (όπως η φυλάκιση γυναικών λόγω μη συμμόρφωσης με διάταγμα επικοινωνίας αλλά όχι αντρών που ασκούν απλά «δικαίωμα» επικοινωνίας).

Υπενθυμίζουμε ότι τα Οικογενειακά Δικαστήρια στη δικαιοδοσία των περιουσιακών διαφορών δεν επιλαμβάνονται τον καταμερισμό των χρεών των συζύγων αλλά μόνο της αύξησης της περιουσίας, ούτε και επεμβαίνουν στις υποθέσεις των Τραπεζών με αποτέλεσμα οι γυναίκες να παραμένουν διπλά εκτεθειμένες σε αγωγές από εγγυήσεις και υποθήκευση περιουσιών ή ακόμα και κατοικίας τους.

Η ανάγκη για τη διοργάνωση των πιο πάνω δράσεων αυτών προέκυψε:

- από το γεγονός ότι η συντριπτική πλειοψηφία των μονογονιών είναι γυναίκες
- από την ανυπαρξία διαφωτιστικού εντύπου για τα προβλήματα/δικαιώματα τους και τους θεσμούς/φορείς στους οποίους μπορούν να αποταθούν για διεκδίκηση τους, αλλά και για βοήθεια.
- από τις συχνές καταγγελίες/παράπονα που βγαίνουν στο φως της δημοσιότητας από τα ΜΜΕ

Οι πιο πάνω δράσεις περιλάμβαναν τα ακόλουθα θέματα:

- Ανάλυση δικαιωμάτων/επιδομάτων/ ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος/ μηχανισμών προστασίας/ ένταξης μονογονεϊκών γυναικών στην αγορά εργασίας σε συνάρτηση με τις πραγματικές ανάγκες της μονογονεϊκής οικογένειας
- Ανάλυση διαδικασιών του Οικογενειακού Δικαστηρίου με εισηγητές Δικαστή του οικογενειακού Δικαστηρίου, εκπρόσωπο των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και την Επίτροπο Ισότητας.
- Συγκριτική μελέτη με θέμα το Οικογενειακό δίκαιο και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μονογονιοί τόσο στην πρόσβαση τους στη δικαιοσύνη, όσο και στα προβλήματα που παρουσιάζει σήμερα η νομοθεσία και οι διαδικασίες των Οικογενειακών Δικαστηρίων.
- Συγγραφή και έκδοση ενημερωτικού τριπτύχου σε 10,000 αντίτυπα με τα πορίσματα των ημερίδων.

Οι δράσεις είχαν ως στόχο τους να συμβάλουν:

- στην ενημέρωση/διαφώτιση των γυναικών μονογονιών για τα προβλήματα/δικαιώματα τους και τους θεσμούς/φορείς στους οποίους μπορούν να αποταθούν για διεκδίκηση τους, αλλά και για στήριξη.
- στην πρόληψη και καταπολέμηση της περιθωριοποίησης/κοινωνικού αποκλεισμού τους
- στην αλλαγή των κοινωνικών στερεοτύπων και στη διαμόρφωση μιας συλλογικής κοινωνικής συνείδησης προς όφελος των γυναικών μονογονιών.
- Στην αξιοποίηση καλών πρακτικών/πολιτικών και μέτρων άλλων κρατών μελών της Ε.Ε
- Στην ενημέρωση/διαφώτιση των γυναικών μονογονιών για τα αποτελέσματα της συγκριτικής μελέτης

- Στην ευρύτερη ευαισθητοποίηση της κοινωνίας και των θεσμών της πολιτείας για τα προβλήματα των μονογονιών και ο εντοπισμός των αδυναμιών των νομοθεσιών ώστε να υποβληθούν προτάσεις για βελτίωση τους.
- Στην ευρύτερη ευαισθητοποίηση της κοινωνίας και της πολιτείας για τα προβλήματα των μονογονιών, ο εντοπισμός των αδυναμιών των νομοθεσιών ώστε να υποβληθούν προτάσεις για βελτίωση τους, καθώς και η προβολή των αιτημάτων των μονογονιών.
- Στην ετοιμασία εισηγήσεων για εκσυγχρονισμό του Οικογενειακού Δικαίου
- Στην ετοιμασία εισηγήσεων για τρόπους επίλυσης των δικαστικών διαδικασιών για επίλυση των οικογενειακών διαφορών, για εναλλακτικούς τρόπους είσπραξης/κάλυψης των διατροφών παιδιών και για βελτίωση της διαδικασίας πρόσβασης και διεύρυνσης της νομικής αρωγής